

**Хмельницький
обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти**

***Вчителі біології
Хмельниччини
тримають освітній стрій!***

***Не летіть в Україну, лелеки,
Хоч і близька вже зовсім весна.
В ріднім краю страшна небезпека:
Ллється кров – спалахнула війна!***

Елена Марс

Клуб поезії: <http://www.poetryclub.com.ua/getpoem.php?id=9425>

Переднє слово

Національна освіта є фундаментом національної безпеки. Саме вона формує одвічні цінності: свободу, демократію, патріотизм, національну гідність, повагу до життя. А ще збереження життя і здоров'я та екологічні цінності.

У мирний час вектор науково-методичної роботи з професійною спільнотою вчителів біології Хмельниччини був спрямований на реалізацію засад Нової української школи, на якісний освітній процес, на професійне зростання вчителів. Проводились конкурси, турніри, олімпіади, майстер-класи, тренінги, круглі столи, конференції, форуми...

Війна принесла страх, розгубленість, загострила емоції та викликала багато проблем. Необхідно було адаптуватися до нових реалій. Таким механізмом адаптації до життя в умовах війни стало волонтерство. Вчителі біології Хмельниччини з перших днів війни долучилися до волонтерських справ: працювали у пунктах допомоги переселенцям, плели маскувальні сітки, готували укриття, ліпили вареники та пекли пиріжки для воїнів тероборони та ЗСУ. А ще комунікували з учнями, заспокоювали, підтримували, допомагали.

«Тримати освітній фронт!» – стало гаслом кожного освітянина, попри воєнний стан в Україні, ракетні обстріли та невимовний біль втрат.

Про навчальні ініціативи, особливості проведення уроків в період війни, надання психологічної підтримки учням, ресурсне забезпечення освітнього процесу з біології, залучення школярів до позаурочної діяльності йде мова у статтях-роздумах фіналістів обласного етапу конкурсу «Вчитель року-2021» в номінації «Біологія» та презентаціях кращих практик екологічних ініціатив «Природа проти війни!».

Разом до перемоги!

*Лілія Мирна,
методист біології і екології ХОІППО*

ЯКІСНА ОСВІТА

**Баранчук Сергій Олексійович,
Баранчук Ольга Яківна –
вчителі біології**

Білогірського опорного закладу
загальної середньої освіти ім. І. О.Ткачука
Білогірської селищної ради
Хмельницької області

Тримаємо освітній стрій!

З 24 лютого 2022 року наша рідна Україна чинить збройний та інформаційний опір російським окупантам. Ми зіткнулися з пеклом війни, про яке знали лише з книг та фільмів. Страх, сльози, відчай, втрата сенсу – з такими почуттями багато людей прокидаються у своїх домівках та підвалах, в тимчасових притулках по всьому світу. І це відчувається всіма органами чуттів одночасно: зором, слухом, нюхом, смаком, тактильно. Всім мозком, кожною клітиною нашого тіла і душою.

Шок, ейфорія від перемог ЗСУ, яка підсилювалась адреналіном, фізична втома, виснаження, психологічне навантаження – це вчителі переживали, коли учні були на канікулах. Проте натхненно працювали над забезпеченням потреб ЗСУ і ТРО: плели сітки для маскування, облаштували бомбосховища, збирали медикаменти, шили жилети для воїнів, виготовляли продукти довготривалого зберігання, приносили з дому ті речі, які можуть знадобитися для людей, які евакуйовані і перебувають у нашому селищі.

Але у нас потрібний біль: За Україну, за свої родини та за своїх вихованців. Ми добре пам'ятали, що їм зараз дуже складно, адже вони вже розуміють, що відбувається, проте ще не мають життєвого досвіду, щоб ефективно боротися зі своїми емоціями. Тому ми повинні їм допомагати. Особливо вчителі біології, адже ми для своїх дітей і психологи, і лікарі, і ветеринари, і аграрії... І саме зараз діти усвідомили, що біологія – це наука **ДЛЯ** життя.

З подивом ми спостерігаємо як восьмикласники ретельно вивчають правила надання першої домедичної допомоги. А старшокласники чітко усвідомлюють, що від її якості залежить здоров'я та життя людини. І тому всі повинні вміти зупинити кровотечу, відновити прохідність дихальних шляхів, зробити штучне дихання, зовнішній масаж серця, зробити перев'язку рани або опіку, іммобілізувати перелом нерухомою пов'язкою, підтримувати основні життєві функції потерпілого до прибуття медичного персоналу. Адже це може врятувати життя потерпілому, зменшити його страждання і попередити розвиток можливих ускладнень.

Так співпало, що саме у цей період учні 8-го класу вивчали нервову систему людини. Чітке пояснення вчителем дій симпатичного відділу нервової системи та гормону адреналіну дало можливість зрозуміти учням, що відбувалось з їхнім організмом в перші дні війни, коли підвищувався артеріальний тиск, прискорено билось серце, пітніли руки, постійно пересихало в роті, не було апетиту, коли вони дивилися на світ із розширеними зіницями. Ця автоматична реакція виникла у наших давніх предків як спосіб захисту від

хижаків та інших загроз. Зіткнувшись з небезпекою, організм починає працювати, щоб дати нам енергію та готує до боротьби. І тоді виникає еустрес, який необхідний нам для виживання, для адаптації. Тоді учні розуміли, що саме механізми реакції на стрес, допомагають нам знаходити вихід зі складних ситуацій, пристосуватися до нових змін.

Важливо було донести до дітей, що якщо стресові фактори будуть діяти дуже довго, то це може призвести до тривалого виснаження організму. А саме до дистресу — «шкідливого» стресу, внаслідок якого вичерпуються захисні сили організму та зриваються механізми адаптації, організм слабшає, що призводить до розвитку різних захворювань. Справа не стільки в тому, що хронічний стрес впливає на нервову систему, скільки в тому, що постійна активація нервової системи впливає на інші системи організму, що порушує їхнє функціонування.

Тому адаптація дітей до умов воєнного стану, їх залученість до освітнього процесу за дистанційною формою навчання – це головна місія нас, вчителів, щоб вивести наших вихованців із хронічного стресу, робити свій внесок у перемогу на освітньому фронті під час війни. Дітям ми дуже потрібні як підтримка, повернення до довоєнної реальності, як шлях планування майбутнього.

Ми прекрасно розуміємо, що поряд із подачею нового матеріалу ми повинні надавати психологічну підтримку, спілкуватися, переключати увагу дітей. Навчання повинно стати для них допомогою, а не черговими хвилюваннями. Ми намагаємось підбадьорювати дітей, проявляти турботу, хоч самим зараз дуже важко та боляче.

Навчання у такий складний час – це новий виклик для вчителів, але знаємо, що наша любов до дітей та підтримка допоможе їм стабілізувати психологічний стан. На своїх уроках ми не тільки пояснюємо, а ще й уважно слухаємо своїх учнів: їх думки, почуття, сприйняття ситуації. Ми разом мріємо, що будемо робити після перемоги. Такі роздуми та розмови надихають і стабілізують, а також додають впевненості у майбутньому.

Через стрес дитина може стати закритою і не бажати спілкуватися з однолітками. Та це шкідливо для її психіки і розвитку. Тож ми усіляко сприяємо спілкуванню дітей з друзями, долучаємо до допомоги тим, хто цього потребує, таким чином дитина відчує свою соціальну значимість. Але робимо це за умов максимальної безпеки для неї та з дозволу батьків.

В цей важкий час, вчителі, долаючи свою тривогу, заохочують дітей знайти в собі внутрішню силу до пізнання світу, до самомотивації. Саме тоді, коли діти відчувають себе в безпеці та успішними, формується простір креативного мислення. Адже тільки відчуваючи безпеку, дитина може досліджувати світ, поважати і рахуватись з думкою ближнього, дорослішати. Ми дуже мріємо найближчим часом побачити щастя в очах дітей. І саме зараз постійно намагаємося зробити все можливе, щоб учні посміхалися із запалом в очах, навчаємо, що найкращі речі не купити за гроші. А серед них: обійми, посмішки, теплі дзвінки, моральна підтримка.

Сьогодні наш вільний народ переживає найскладніші часи, проте ми – незламні! У наших грудях палає безмежна любов до своєї землі, сильне Шевченкове слово та справжня людська мужність.

Тримаємо стрій, ми все витримаємо. Тож будемо нову освітню траєкторію для нашої перемоги. Ми потрібні Україні!

Все буде Україна!

Гоненко Алла Олексіївна,
вчитель біології гімназії №6
Шепетівської міської ради

Про якісний освітній процес в умовах військових дій

*Освіта, яка не вчить жити успішно
в сучасному світі,
немає ніякої цінності.*

Роберт Кійосак

Під час війни мільйони українських школярів залишилися без доступу до постійної та якісної освіти, частина працівників закладів освіти через воєнні дії в нашій країні були вимушені виїхати за її межі та працюють дистанційно. Однак, сьогодні є безліч можливостей для онлайн-освіти. Існує багато доступних безкоштовних освітніх платформ де викладені уроки та тести за шкільною програмою. Окремою перевагою є наявність віртуальних класів, де вчитель може відслідковувати прогрес учнів та запрошувати їх до навчання, надавати матеріали для опрацювання, цікаву інформацію. Це ідеальний варіант для дітей, які зараз можуть перебувати у різних куточках України та закордоном. Серед таких платформ: дистанційна-школа Меридіан (8–11 класи), Liko Education Online (2–11 класи), Атмосферна школа (5–11 класи) та Оптіма (1–11 класи), iLearn, Всеосвіта, На урок та інші. Можна долучитися до ініціативи ГО «Смарт Освіта». Викладачі з усієї України проводять безкоштовні уроки для учнів різного віку. Головна їхня перевага – інтерактивність. Окрім того є освітні ресурси, які можна застосувати під час вивчення біології. Наприклад, <https://naurok.ua/> – онлайн-ресурс, на якому можна знайти все – розробки уроків, презентації, різні вебінари як для вчителів, так і для батьків та дітей. Також тут є розробки тестів, які можна проходити відразу на платформі.

<https://learningapps.org/> – платформа, яка містить різні завдання практичного та теоретичного характеру. На learningapps можна проходити тести, створювати пазли, проходити ігри.

e-Anatomy – інтерактивний додаток, який побудований в стилі атласу із анатомії. В цьому додатку розміщені зображення, зрізи тканин та органів людини. Дуже добре підійде для вивчення курсу «Анатомія людини» у 8-му класі.

«Цікава наука» – YouTube канал, на якому можна подивитись інтерактивні та анімаційні фільми і короткі відео про досягнення біології, функціонування тих чи інших систем. Цікава наука підійде для всіх вікових груп дітей.

TeamLabBody – онлайн-додаток, в якому розмінені 3D-моделі тіла людини. За допомогою цього застосунку можна вивчати анатомію, фізіологію. Програма ідеально підійде для вивчення «Біології людини» у 8-му класі.

FlorAnimal – сайт із розробками онлайн-тестів з біології. На цьому сайті зібрано безліч тестових завдань різного характеру та складністю різного рівня. Цей ресурс вчитель може використати для перевірки знань учнів під час онлайн-уроку, а учні самостійно здійснювати перевірку своїх можливостей та якість засвоєння нового матеріалу.

Kahoot! – навчальна програма, що складається з ігор. Тут можна зробити серію запитань з кількома варіантами відповідей. Формат і кількість запитань залежать від автора. Є можливість додавати відео, зображення та діаграми.

При організації дистанційного навчання використовую і віртуальні лабораторії, що дають можливість моделювати реальне лабораторне середовище і процеси. Наприклад, при проведенні дослідницького практикуму з теми «Дія слини на крохмаль» у восьмому класі можна спостерігати ферментативне розщеплення вуглеводів.

При підготовці до уроків використовую Smart-технології, хмарні сервіси, програми 3D моделювання, онлайн-тренажери, додатки для створення презентацій тощо. Для візуалізації знань із теми «Система кровообігу. Серце» використовую інтернет-ресурс zygotebody.com, за допомогою якого розглядаємо у 3D-форматі будову серця.

На онлайн-уроках з метою формування ключової компетентності «навчання впродовж життя» практикую різноманітні форми й методи кооперативної (групової) діяльності. Роботу організую у парах змінного складу, в групах «два - чотири - всі разом». Під час її виконання учні навчають одне одного і, навчаючи, вчаться. При цьому використовую такі методи та прийоми, як «Мікрофон», «Карусель», «Мозковий штурм», дискусії, дебати, «Коло ідей». Роботу на уроці організую так, щоб кожен учень брав активну участь у процесі обговорення, пошуках шляхів розв'язання проблемних ситуацій. Так, на уроці з теми «Травлення в ротовій порожнині» у 8 класі утворюються дослідницькі групи: «Лікарі», «Біологи», «Гігієністи». Група «Лікарі» вивчає особливості та симптоматику карієсу, «Біологи» досліджують причини виникнення захворювання, «Гігієністи» розробляють заходи профілактики. Як результат учні презентують спільний дослідницький проєкт з теми «Карієс. Як його уникнути».

Під час групових та парних форм роботи формується соціальна та громадянська компетентності, адже учні вчаться брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання, продуктивно працювати з різними партнерами в парі, групі та команді, виконувати певні функції в колективі, проявляти ініціативу, керувати власною соціальною поведінкою.

Для формування цих компетентностей використовую такі прийоми: «Третій зайвий», «Лови помилку», гру «Що? Де? Коли?», що змушує учнів логічно мислити, знаходити правильні рішення.

З інтерактивних методів найчастіше використовую «Мікрофон», що дає можливість кожному швидко відповісти на питання, висловити думку. Для формування екологічної компетентності практикую навчальні проєкти. Програмою для учнів 6 класу передбачено виконання міні-проєктів: «Живі фільтри», «Квіти і комахи», «Рослини-мандрівники», «Гриби у біосфері та житті людини». Наприклад, під час виконання проєкту «Рослини-мандрівники» учні знайомляться із «агресивними» видами рослин, які були випадково занесені до нашої країни та є небезпечними для середовища і здоров'я людини, адже можуть спричиняти сильні алергічні реакції, витіснити природні види, швидко розселитися.

На уроках практикую проблемні завдання. Наприклад, при вивченні теми «Голонасінні» у шостому класі пропоную учням розробити ландшафтну композицію клумби із використанням хвойних рослин. У результаті учні вчаться обирати види, які найкраще адаптовані до міських умов, ознайомляться з умовами вирощування та догляду за даними видами.

У 7 класі звертаю увагу учнів на екологічні проблеми, що постають перед людством, та пропоную розробити шляхи їх вирішення через проєкти «Як утворюються коралові острови, причини їх зникнення», «Заповідні території України». У дев'ятому класі пропоную проєкт на тему «Виявлення рівня антропогенного впливу в екосистемах своєї місцевості». Під час роботи учні отримують дослідницьке завдання: виявити основні забруднювачі регіону, вивчити їх вплив на екосистеми, сформулювати проблеми та розробити заходи і рекомендації щодо вирішення виявлених проблем.

Таким чином, електронні освітні ресурси дають змогу забезпечити якісний освітній процес в умовах військових дій.

Під час військових дій діти є однією з найбільш вразливих категорій і потребують психологічної підтримки. Тому на своїх уроках немагаюся підтримувати дітей за допомогою застосування дихальних вправ, веселих малюнків та уривків із мультфільмів, казок та легенд, смайликів, які застосовую під час рефлексії, фізкультхвилинок, на етапі створення сприятливого психологічного настрою.

Вважаю, що під час даних подій, слід більше уваги приділяти вивченню правил першої домедичної допомоги та самопомоги, при травмах, кровотечах, опіках, переломах, отруєннях, накладанню пов'язок, захисту органів дихання, використанню лікарських рослин. Наприклад, при вивченні теми «Сільськогосподарські рослини» у 6 класі, під час вивчення груп сільськогосподарських рослин, акцентую увагу саме на лікарських рослинах. Наводжу приклади рослин, які можна використовувати як дезенфікуючі засоби для обробки ран, лікування бактеріальних хвороб горла, шлунково-кишкового тракту, протизапальні засоби, засоби для зниження температури.

Переконана, що, вивчивши курс біології, учні стануть особистостями, які свідомо ставитимуться до будь-якої життєвої ситуації, вмітимуть обирати оптимальне розв'язання проблем.

Лиськова Марія Йосипівна,
вчитель біології Гуківського ліцею
Гуківської сільської ради

Працюємо заради перемоги!

Щасливою є людина, яка вранці прокидається від сміху своїх дітей, готує смачний сніданок для родини і з задоволенням вирушає на улюблену роботу. У щоденній метушні я загубила розуміння того, що насправді щастя. Щастя – радіти простим речам посміхатися і жити в задоволення, отримувати радість від буденних справ, мріяти, а головне – просто жити!

Ранок 24 лютого змінив усе моє життя. Воно розділилося на дві частини: «до» і «після». Більшість із нас того дня прокинулися від слів «почалася війна», а перша думка, яка спадала – яка маячня! Ну справді, яка війна може бути у моїй прекрасній країні. Невже хтось вирішив невдало пожартувати? Нажаль, це був не жарт. Ще не повністю розуміючи, що відбувається, я ввімкнула телевізор і не стримуючись просто розплакалась забувши, що у сусідній кімнаті сплять діти.

Війна. Яке страшне слово. А ще страшніша його суть. «Ніколи знову». Я завжди писала цей вислів на презентаціях, або на дошці для дітей, коли ми щороку проводили заходи до Дня пам'яті та примирення. Адже потрібно, щоб діти знали історію, розуміли помилки політиків, тиранів, диктаторів, пам'ятали про жертви, які заплатило людство в цілому і наша країна безпосередньо, під час Другої світової війни. Нажаль, сьогодні наша країна опинилася під нещадною окупаційною рукою Кремля, який просто звів нанівець історію людства, перекреслив мільйони людських доль, нищить і руйнує мою найкращу у світі країну, вбиває дітей, жінок, знущається над людьми, грабує та гвалтує.

24 лютого я не забуду ніколи. Я не змогла прийти до себе, мій плач перетворився на суцільне ридання не тільки моєї сім'ї, але й усієї країни.

Як можна провести уроки цього дня? Я не впоралася із цим завданням. Я просто не хотіла, щоб учні бачили мою розгубленість. Як заспокоїти дітей, коли ти сама трусишся і не можеш ні на хвилинку взяти себе в руки? Безпорадність і безвихідь – єдине, що я розуміла і відчувала. Вперше я побачила страх в очах своїх дітей, які чекали від мене якихось адекватних слів, а у відповідь бачили сльози. Ми всі пережили ці відчуття вперше, всі разом, всією країною. Дійсно, ми об'єдналися як ніколи, наші захисники мужньо стали в стрій на захист нашої країни, ми – прості люди, допомагаємо чим можемо і навіть більше. Саме волонтерство витягло мене з цієї психологічної безодні. Я розуміла, щоб жити, треба щось робити. Просто сидіти біля телевізора і слідкувати за кожним словом, кожним страшним відео з фронту, або прислухатися до звуків постійно завиваючої сирени повітряної тривоги – неможливо, краще себе зайняти корисною справою. У нашій шкільній їдальні ми розгорнули цех з виробництва випічки, тушонок, вареників, котлет та голубців для наших захисників. У будинку культури збираємо та сортуємо одяг, засоби гігієни та інші потрібні речі для вимушених переселенців. Приготували місця, ліжка, посуд, одяг для людей, які змушені втікати від страшної війни, зустрічаємо їх та працюємо над створенням для них комфортних умов проживання. У таких клопотах промайнуло ніби ціле життя...

Бувають дні, коли спілкуєшся із людьми, на деякий час навіть ніби забуваєш, що навколо війна, сльози і смерть. Але бувають дні, коли просто накриває хвиля страху і безвиході. В такі моменти хочеться кричати на весь світ. Коли ти бачиш смерть людей, руйнування міст і сіл, нищення майна, нищення людських доль, ти не можеш зрозуміти причини, не можеш зрозуміти жорстокості, не розумієш цієї несправедливості. Твій мозок просто відмовляється це розуміти. І єдине усвідомлення, яке є – твоя країна у вогні! У смертельному полум'ї. І не дивлячись на нелюдські зусилля ніхто не може його загасити, всі висловлюють «стурбованість», але що нам їх стурбованість, коли вранці над твоїм будинком пролітають ракети, які несуть смерть. Дуже боляче спостерігати, як президент твоєї країни втомлений, просто на межі своїх можливостей постійно виходить на зв'язок з людьми, кудись дзвонить, веде перемовини, як військові на межі свої сил зупиняють загарбників у полях, селах, лісах та містах, без жалю знищують мерзотників, що прийшли «на навчання». Мешканці окупованих територій крізь страх смерті виходять перед танками і говорять, що нам не потрібне таке «визволення». Захисники героїчного Маріуполя не дивлячись ні на що продовжують тримати оборону вдень та вночі, щоб окупантам не вдалося досягнути своїх цілей.

Ми – країна героїв! Кожен з нас робить свій внесок у загальну перемогу кожен з нас потрібен країні, бо ми всі – єдиний живий організм!

Коли потрібно було розпочати дистанційне навчання, я точно знала з чого розпочну свій перший урок. Я сказала своїм учням, що найважливіше, що ми разом можемо зробити для нашої країни – це гідно жити і виконувати свої обов'язки. Ми потрібні своїй країні міцними, здоровими та розумними. Адже ця страшна, загарбницька війна обов'язково закінчиться.

І прийде час, коли буде потрібно відбудувати нашу країну та зробити її ще кращою, процвітаючою та сучасною. Це можуть зробити люди, які будуть спеціалістами кожен у своїй галузі. Кожен з нас має розуміти, що держава та президент покладає на нас дуже велику надію, закликаючи повернутися до роботи та навчання, де це можливо. Саме ми маємо бути надійним тилом, який завжди готовий допомогти. Саме наші учні – діти війни, стануть професіоналами, які побудують ще кращі та сучасніші міста та дороги, відновлять театри та бібліотеки, церкви та музеї. Ну а ми – вчителі, маємо стати для наших дітей дороговказом. Саме ми будемо їх мотивувати і спонукати до вдосконалення.

Ми маємо зробити свій внесок у розквіт нашої держави – виростити гідних громадян, справжніх патріотів та найкращих майстрів своєї справи. Тому зараз, як ніколи раніше, я з усією відповідальністю ставлюся до уроків: готуюся, шукаю цікаві матеріали, створюю різноманітні вправи тощо. Але найголовнішим лайфхаком, я вважаю щире спілкування та постійний зоровий контакт з дітьми. Кожен урок відбувається онлайн у синхронному режимі, наші відеокамери завжди ввімкнені, ми бачимо одні одних. І не важливо яку інтерактивну вправу я можу використати, найкращий засіб – це коли ти дивишся дітям в очі, випромінюєш впевненість і спокій, який передається їм.

Досить часто на уроках я відступаю від теми і ми розмовляємо про війну, я не соромлюсь говорити, що мені також страшно, але завжди я переконую, що все буде добре, а Україна обов'язково переможе. А для того, щоб перемагати потрібно знати лікувальні властивості різних рослин, інколи і про отруйні не завадило б поцікавитися, треба розрізняти види «бойових птахів» України та навчитись дресирувати домашніх улюбленців на пошук диверсантів, потрібно розуміти як працює твій організм коли тобі страшно і як з цим боротися, звичайно, правила невідкладної допомоги потрібно знати усім! І незважаючи на страшне слово війна і ще страшніші події пов'язані із нею маємо залишатися оптимістами, бо саме оптимісти ніколи не опускають рук і як би не було важко – прямують вперед. У нас іншого шляху немає – тільки вперед!

Тому працюємо заради перемоги, навчаємо заради майбутнього!

Сопрун Вадим Романович,
вчитель біології Адампільської ЗОШ I-III ступенів
Старосинявської ОТГ

Ми воїни освітнього фронту!

Ще на початку лютого 2022 року проходив фінальний етап II туру Вчитель року 2022 у номінації «Біологія», всі вчителі з позитивом дивилися у майбутнє, обдумуючи як будуть упроваджувати в освітній процес новинки, які «підглянули» у своїх колег, готувалися до реалізації концепцій НУШ в базовій школі, і просто планували своє мирне життя.

О 5.00 годині 24 лютого світ перевернувся – ВІЙНА! Слово, яке ми надіялися ніколи не почути в наших домітках, це стало реальністю.... Перші дні все в Україні на паузі – економіка, сільське господарство, культура і звісно освіта. Всі думки і молитви за наших воїнів, щоб вони вистояли, зуміли зупинити російського окупанта. І так і сталося! Неймовірна відвага, фізична та тактична підготовка, незламний дух українців допоміг зупини і перевести в стан паніки агресора. Ще не перемога, але ми впевнено до того йдемо, з вірою в серці.

Найважче ситуацію війни переносять діти, в яких ці події викликають сильне психологічне вигорання. В державі було прийнято рішення продовжити освітній процес в тих областях, де не проходить активна фаза бойових дій – я повністю підтримую таку позицію! Діти з радістю сприйняли інформацію про продовження навчання. В нашу освітню сім'ю було прийнято діток-переселенців. Перша і, на мою думку, найпомітніша зміна в освітньому процесі під час війни, не пов'язана з упровадженням нових методик, а навпаки, в їх спрощенні. Здобувачі освіти почали більше спілкуватися з вчителем, з однокласниками, всі хочуть бути почутими. І, на мою думку, саме вчитель має забезпечувати ці їхні потреби, стати ще більшим авторитетом для дітей, ще надійнішим товаришем, ще улюбленішою «другою» мамою...

Міністерство освіти і науки України вже з перших днів війни у співпраці з дитячим психологом Світланою Ройз запустило інформаційну кампанію, як заспокоїти дітей під час війни «Психологічна турбота про дітей під час військових дій»: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-zapuskaye-informacijnu-kampaniyu-pro-te-yak-zaspokoyiti-ditej-pid-chas-vijni>.

Створені чіткі інструкції та інфографіки дозволили у короткий термін набути навичок «швидкої психологічної допомоги» для учнів.

Бажаю всім педагогам впоратися з проблемами воєнного стану , і вірю, що в недалекому майбутньому ми зможемо повернутися до мирного життя.

*Ми воїни. Не ледарі. Не лежні
І наше діло праведне й святе.
Бо хто за що, а ми за незалежність.
Отож нам так і важко через те...*

Автор: Ліна Костенко

Віримо в ЗСУ!
Віримо в Україну!
Слава Україні!

Косінська Олена Володимирівна,
заступник директора з навчально-виховної роботи,
вчитель біології Гвардійського навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа I-III ступенів, гімназія»

Ресурсне забезпечення сучасного уроку біології

COVID-19 і воєнний стан-2022 істотно змінили шкільний освітній процес. Ми хронічно перебуваємо у ситуації високої тривожності та невизначеності; повторення і тиражування неперевіреної інформації; вимушеної зміни проживання учнів та можливостей відвідування ними уроків. У зв'язку з цим, учасники освітнього процесу змушені докорінно змінювати як форми та методи навчання, так і форми міжособистісного спілкування. Попри певну розгубленість, освітяни дуже активно працюють над опануванням нових форм роботи з учнями та іншими учасниками освітнього процесу. Передусім опановуються дистанційні форми освітньої діяльності та надання психологічної допомоги. Ситуація спонукає педагогів приймати інноваційні рішення за порівняно короткий проміжок часу та проводити дистанційне навчання з використанням різних веб-серверів, платформ, ресурсів та соціальних мереж.

Нагальною потребою сьогодення є проблема пошуку найбільш ефективних освітніх технологій, що здатні допомогти у вирішенні даної проблеми. Інноваційне навчання - діяльність, яка зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі, ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості. Розв'язанню цих завдань може сприяти впровадження в освітній процес сучасних інтерактивних засобів навчання.

По-перше, використання інтерактивних засобів дає змогу ефективно реалізувати ідеї змішаного навчання («blended learning») – найбільш перспективного підходу до організації навчання в сучасній освітній практиці багатьох розвинених країн (США, Німеччина, Австралія, Велика Британія, Японія та ін.). По-друге, розроблення навчальних програм, що передбачають застосування системи інтерактивних засобів навчання, оптимізує перехід від предметного принципу побудови

змісту освіти до компетентісної орієнтації навчальних курсів. По-третє, використання інтерактивних технологій сприяє розвитку навичок співробітництва.

Сучасний урок біології передбачає відхід від дублювання інформації та монологічного викладу матеріалу, демонстрацію можливості отримання цих даних з доступних джерел, сприяння створенню атмосфери співробітництва, перехід до діалогу між вчителем та учнями та учнів між собою, упровадження в освітній процес активних методів навчання, які дають змогу розкрити творчі здібності, розвивати ініціативу та активізувати навчально-пізнавальну діяльність учня. Також питання необхідності розвитку навичок співробітництва постає і у зв'язку з чинниками, які впливають з сучасних потреб ринку праці, де потрібні не лише кваліфіковані, а й комунікабельні фахівці, які б могли успішно працювати в команді задля єдиної мети. Зокрема, стоїть питання про підготовку учнів до життя в «цифровому суспільстві», що передбачає вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для вирішення життєвих завдань.

Окремі теми курсу біології дають можливість провести урок у формі циклу інтерактивних вправ. На різних етапах уроку використовуються різні інтерактивні вправи з використанням цифрових сервісів.

Структура проведення заняття у формі навчання у співробітництві, визначається такими етапами:

1. визначення цілей заняття;
2. проведення організаційних заходів: підготовка приміщення і навчальних матеріалів;
3. формування груп, розподіл ролей між учасниками груп;
4. повідомлення завдань і очікуваних після їх виконання результатів;
5. спостереження за ходом спільної діяльності учнів, її коректування у разі необхідності;
6. організація колективного обговорення ефективності обраної ними стратегії взаємодії та оцінювання роботи учнів.

Важливою складовою ефективного використання електронних ресурсів для організації співпраці на уроці є вміння підбирати інструменти та створювати контент. Вчитель повинен вибрати програмне забезпечення, яке відповідає потребам навчального процесу. Ось деякі критерії, які можна використовувати для визначення найкращого сервісу:

1. Перевага декількох функцій. Деякі інструменти пропонують відмінний сервіс, але зосереджені лише на одному аспекті командної співпраці. Найкраще шукати інструмент, який є насиченою функцією, і дозволяє людям використовувати його різними способами.
2. Зручність використання. Інтерфейс повинен бути інтуїтивно зрозумілим, а навігація – простою.
3. Параметри конфіденційності. Співпраця з командами не означає, що всі розмови і файли мають бути загальнодоступними. Іноді потрібно, щоб учасники команди мали приватні розмови або працювали над міні-проектами.

Використання хмарних сервісів у освітньому процесі дає можливість гнучко використовувати сучасні освітні методики, сприяє створенню інтерактивного навчального середовища освітнього процесу шляхом співпраці. Сьогодні в мережі розміщено величезну кількість інтерактивних матеріалів, різних тренажерів та інших освітніх ресурсів, які можна застосовувати в процесі вивчення різних дисциплін. Більшість з них пропонується в уже готовому вигляді, без можливості внесення змін. Проте готові матеріали не завжди відповідають індивідуальним особливостям учнів, класу або конкретній меті вчителя. Тому сучасному педагогу важливо створювати свої інтерактивні матеріали, відповідно до актуальних запитів.

Наведемо короткий огляд сервісів, які також дають можливість створювати різноманітні інтерактивні дидактичні матеріали:

Padlet (<https://uk.padlet.com/>) – інтерактивна дошка з можливістю організації спільної роботи;

Wizer (<https://app.wizer.me/>) – створення інтерактивних робочих аркушів;

Puzzlecup (<http://puzzlecup.com/crossword/>) – фабрика кросвордів;

Canva (<https://www.canva.com/>) – дизайн та візуалізація навчального матеріалу;

Thinglink (<https://www.thinglink.com/>) – робота з інтреактивними плакатами;

Moovly (<https://www.moovly.com/>) – презентації у вигляді анімацій,

Coggle (<https://coggle.it/>) – хмарні ментальні карти;

OnlineTestPad (<https://onlinetestpad.com/ua>) – багатофункціональний сервіс для проведення тестування;

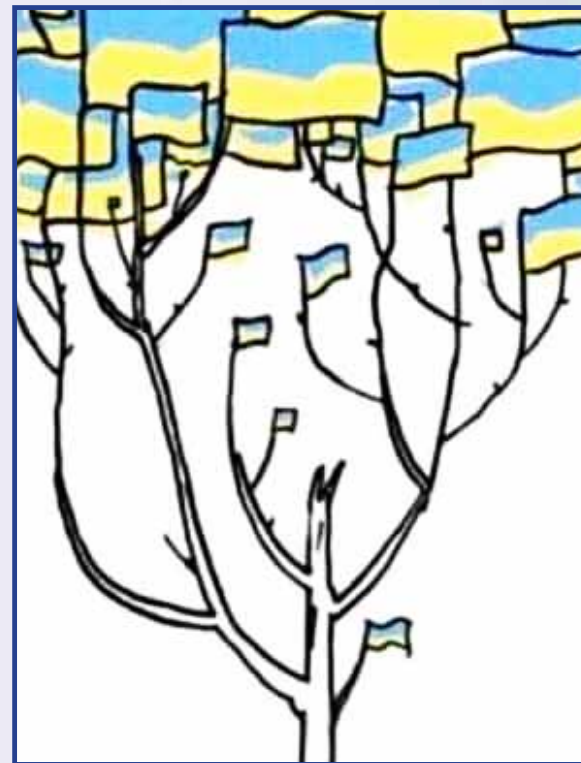
Kahoot (<https://kahoot.com/>) – сервіс, для розробки дистанційних ігор.

Більш повний перелік можна побачити, скориставшись qr-кодом.

Працюючи з учнями, переймаючись їх проблемами, враховуючи їх побажання я отримую неоціненний досвід, який допомагає мені реалізовувати найсміливіші педагогічні цілі.

ВОЛОНТЕРСТВО

автор: Bartosz Minkiewicz
(Польша)

Разом – ми все зможемо!

Весну минулого року ми, з нашими учнями, зустрічали висаджуванням дерев, прибиранням територій, зустрічами птахів, проведенням просвітницьких заходів. Попри всі труднощі, які внесла у життя кожного українця безжальна війна, ми рухаємося далі, доводячи собі і світу, що незламність духу, сила волі є сильнішими за чиєсь бажання зруйнувати мир.

Ми продовжуємо і далі, разом з учнями Міцівецької гімназії, берегти та любити природу нашої землі, долучатися до її захисту.

За щорічною традицією, 15 квітня колектив та здобувачі освіти Міцівецької гімназії зібралися, аби, незважаючи на буремний воєнний час, зберегти традицію тримати територію гімназії впорядкованою та чистою. Під час толоки впорядковували узбіччя доріг, територію школи, дитсадка, парків. Ліквідовано стихійні сміттєзвалища, вивезено раніше обрізане гілля, проведено очищення джерела від сміття. Здобувачі освіти Міцівецької гімназії взяли активну участь у акції «За чисте довкілля», створювали фотоколаж «Люби і знай свій рідний край».

Стороння підтримка
Мій батько мав роки
Завжди виступав з
Тим, що було справедливо
Та він був щирою
Та карав, з тим же серцем,
Що був тодішнім мій тат,
І мався до мене дуже,
Щоб мене бачити.
Щоб мені проку в Того,
Щоб ми могли боротись,
Щоб відомо всім було дорос
Щоб ми могли жити.
Щоб ми покинули дорос,
Завжди посидіти мати
І тебе, солдата, не знаю,
Але ти мій бач рідний
Всім за Україну!!!

Ні на мить, ми не забуваємо про наших мужніх воїнів. Зараз важлива будь-яка їх підтримка, в тому числі і моральна. Діти нашої Міцівецької гімназії не залишаються осторонь. Вони малюють малюнки, листівки, пишуть листи зі словами вдячності та підтримки, складають вірші і дякують за відданість, героїзм, захист, ризик своїм життям заради нас.

Жителі нашого села та колектив школи долучилися до приготування смачних страв для тих, хто сьогодні потребує в період війни. Міцівчани, вкотре, печуть хліб, печиво, пиріжки та інші смаколики. Учні також не стоять осторонь... Допомагають усі, хто чим може ❤️

Ми сильна та єдина нація, яка прагне МИРУ !!!!!

Сьогодні, коли Україна і її громадяни в небезпеці та в стані війни, гасло «Все для фронту, все для Перемоги!» єднає всіх нас незалежно від віку та будь-чого... Слава Україні !!!!! Героям слава !!!

Разом – ми сила, тому Перемога за нами !!!

Лужняк Людмила Миколаївна,
вчитель біології
Більської ЗОШ I-III ступенів імені К. І. Геренчука
Чемеровецької ОТГ

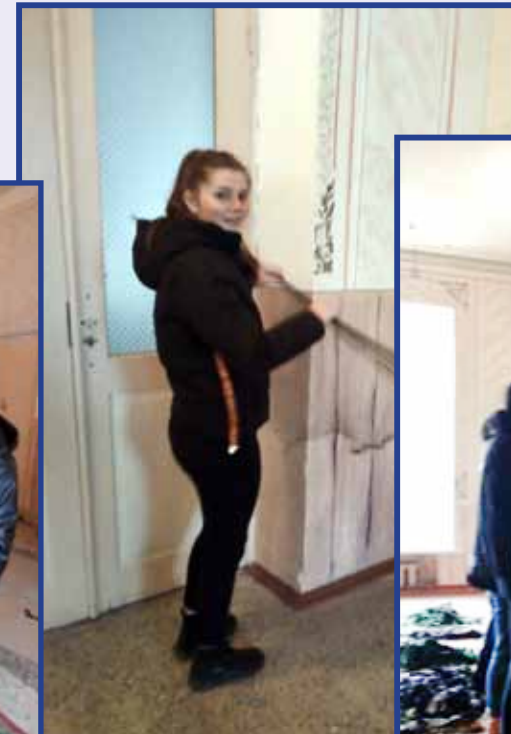
З вірою у перемогу!

Плетіння маскувальних сіток

Учениця 11 класу Лужняк Іванна

Учениця 11 класу
Гречана Каріна

Учениця 5 класу Трикіз Анна

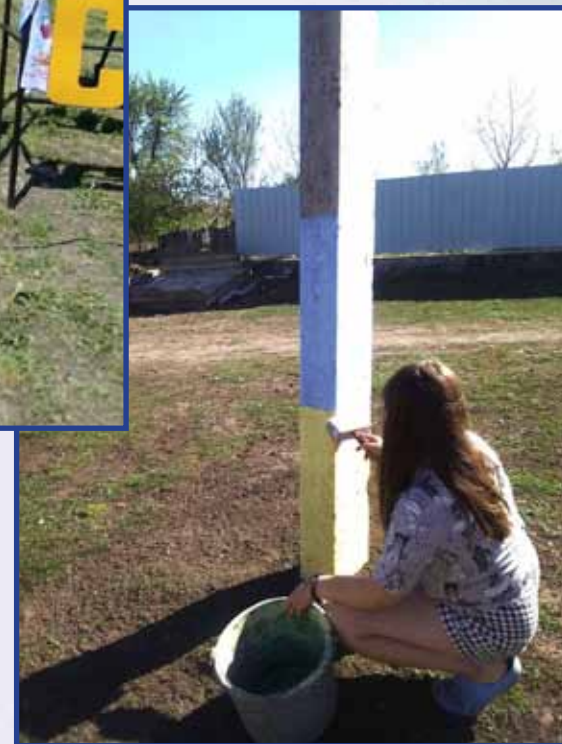
Прибирання парку
с. Біла.
Учні 5 класу
Мельник Наталія,
Самуляк Артем

Учениця 5 класу Мартиросян Дарина
разом з бабусею висаджують квіти
біля Стели Героям Небесної Сотні

Вшанування пам'яті
Героїв Небесної Сотні.
Учні 5 класу
Вересюк Антон
і Мартиросян Дарина

Учениця 5 класу
Шевчук Іванна

Разом до перемоги!

Волонтерська
допомога для
притулку тварин

Малюнки від здобувачів освіти 7-Б класу
для підтримки воїнів ЗСУ

Плетіння сіток учнями Славутської
гімназії №5

Яковчук Аліна Олександрівна,
вчитель біології Борисівського ліцею
Плужненської сільської ради

Надійний тил для воїнів ЗСУ!

Яцишина Тетяна Григорівна,
вчитель біології Городищенської ЗОШ I-III ст.
Судилківської селищної ради

Заради перемоги України!

ПРИРОДА ПРОТИ ВІЙНИ

Фото
Миколи Вареника

Новак Володимир Олександрович,
вчитель природознавства і хімії
Голосківського ліцею Меджибізької селищної ради
Хмельницького району,
Збройні сили України

Наперекір війні! Все буде Україна!

(фото Новак В.О.)

Лисогірська гімназія

Меджибізької селищної ради

Хмельницького району

Хмельницької області

Координатори: **Теслюк Зоряна Ярославівна**

Гончар Антоніна Василівна

Краса України – це її люди та природа!

Як пояснити дітям, чому росія напала на Україну? Як розповісти про силу і міць України? Як показати її красу?

Навіть у цей буремний час потрібно продовжувати навчання. Адже наші діти та молодь – це наше майбутнє. Саме їм доведеться відбудувувати Україну та формувати суспільство.

Учні нашої гімназії набувають досвіду у збереженні довкілля через практичну діяльність, через участь у різноманітних природоохоронних заходах, через формування екологічної компетентності.

Під час дистанційного навчання на уроках біології, уроках для сталого розвитку залучаємо школярів до дослідницької та проєктної діяльності, до виготовлення корисних речей з матеріалів чи предметів, які, зазвичай, викидають, до акції «За чисте довкілля» (учні разом з батьками долучилися вдома, а працівники закладу – у гімназії).

Сестрички Верховецькі:

Вікторія – 1 клас , Олександра – 5 клас,

Руслана – 7 клас

«Бджілки-трудівниці»

Волошин Михайло, 2 клас
«Я досліджую»

Діти проти війни
 Кожна дитина, кожна людина,
 всі, хто з України,
 Кожен з нас бажає щастя, добра і найбільше – миру.
 Ми не хочем воювати, хочем мирно жити,
 Ми не хочемо вбивати, а тільки – дружити.
 А ти знала, русня люта, що вас проклинають?
 Що діти України миру жадають?
 Ми Богу молимося, аби це пережити,
 А ти, русня люта, не вмієш цінити.

Авторка вірша учениця 5 класу
 Верховецька Олександра

Малюнки сестер Верховецьких

«Нове життя – старим речам»
 Мисюра Вікторія – 6 клас, Мисюра Сергій – 8 клас

Розпочали посівну кампанію
 разом зі своєю мамою...

До освітнього процесу нашої гімназії долучились діти-переселенці, які вимушені були полишити свої домівки, міста, села, які атакують рашисти.

*Роботи Максименко Анни (7 клас)
у перші дні війни, виконані аквареллю*

Тому наше завдання створити умови, де вони відчують себе комфортно, щасливо, де їх люблять.

Окрім навчальних занять ми пропонуємо їм спробувати проявити свої творчі здібності. Так вони можуть відволіктися від війни та відчути себе в безпеці.

*Велике бажання навчатися, бігти до школи ...
(зі слів авторки)*

Землю квітчаємо для тебе, моя Україно!

Акція «Природа проти війни» під гаслом «Землю квітчаємо для тебе, моя Україно!». Учні спільно з батьками висадили дерева, кущі та квіти біля своїх домівок. Ця справа хороша і корисна, а головне – добра. Бо людина має творити добро на землі для себе та для інших.

Об'єднаними зусиллями батьків і дітей зробили гарну справу - попіклувалися про майбутнє через покращення екології сьогодні. У цьому почині ми бачимо набагато глибший зміст, щоб замислитися про те добро, яке ми всі разом можемо зробити особисто: посадити дерева, квіти і подарувати радість, підтримку одне одному.

В акції взяли участь учні 1 класу Беседа Іван, Лісовий Іван з братиком Сергійком, Каліш Андрій, Бондар Вікторія, Мовчан Вікторія; Члек Руслан (4 клас), Нараєвський Євгеній (8 клас), Члек Вікторія (9 клас), Костенко Валентин (10 клас).

Побережна Надія Петрівна,
вчитель біології та основ здоров'я
навчально-виховного комплексу
«Морозівська загальноосвітня школа I-III ступенів –
дошкільний навчальний заклад»
Новодунаєвецької ОТГ

Рятуймо Землю від війни!

Малюнок Сковер Іванни

Малюнок Моїсеєвої Поліни

Кутузова Каріна

Єрган Артем

Садок перемоги!

Остапчук Максим Іванович, 7 клас

Суховій Жанна,
вчитель біології
Хмельницької середньої загальноосвітньої школи
I-III ступенів №22
ім. Олега Ольжича

... І буде мир на нашій землі!

Малюнок Лиськової Софії

Малюнок Дрижала Ростислава

Ванакова Тальяна

Олійник Настя

Ванакова Тальяна

Сердунь Богдан

Все буде Україна!

***І буде мир...
І вишні зацвітуть
У рідному моєму краї.
Лелеки добру звістку принесуть:
«Кінець війні, ми ворога здолали!»
І на світанку вмиється Земля
Ранковою холодною росою.
І буде чути пісню солов'я...***

***Олена Горголь-Ігнат'єва
«Украдена весна»***

<https://mala.storinka.org/%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%83.htm>

